

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 89/21

Luksemburg, 21 maja 2021 r.

Postanowienie wiceprezesa Trybunału w sprawie C-121/21 R
Czechy / Polska

Polska zostaje zobowiązana do natychmiastowego zaprzestania wydobycia węgla brunatnego w kopalni Turów

Podnoszone przez Czechy zarzuty dotyczące stanu faktycznego i prawnego uzasadniają zarządzenie wnioskowanych środków tymczasowych

Kopalnia odkrywkowa węgla brunatnego Turów znajduje się na terytorium Polski w pobliżu granicy z Czechami i Niemcami. W 1994 r. właściwe polskie organy udzieliły PGE Elektrownia Bełchatów S.A., obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. („operator”) koncesji na prowadzenie działalności wydobywczej w tej kopalni do dnia 30 kwietnia 2020 r.

Na podstawie polskiej ustawy z 2008 r.¹ termin obowiązywania koncesji na wydobywanie węgla brunatnego może zostać jednokrotnie wydłużony do sześciu lat bez przeprowadzania jakiegokolwiek oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli wydłużenie to jest uzasadnione racjonalną gospodarką złożem oraz nie wiąże się to z rozszerzeniem zakresu koncesji.

W dniu 24 października 2019 r. operator złożył wniosek o wydłużenie terminu obowiązywania tej koncesji o sześć lat. W dniu 21 stycznia 2020 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na kontynuacji eksploatacji złoża węgla brunatnego Turów do 2044 r. („decyzja OOS”), a w dniu 23 stycznia 2020 r. nadał jej rygor natychmiastowej wykonalności. W dniu 24 stycznia 2020 r. operator dołączył tę decyzję OOS do swego wniosku o wydłużenie terminu obowiązywania koncesji wydobywczej z 2019 r. Decyzją z dnia 20 marca 2020 r. polski minister klimatu udzielił koncesji na wydobywanie węgla brunatnego do 2026 r.

Stwierdziwszy, że udzielając tej koncesji Polska dopuściła się szeregu naruszeń prawa Unii, Czechy wniosły w dniu 30 września 2020 r. sprawę do Komisji Europejskiej². W dniu 17 grudnia 2020 r. Komisja wydała uzasadnioną opinię, w której zarzuciła Polsce szereg naruszeń prawa Unii. Komisja uznała w szczególności, że, przyjmując przepis pozwalający na przedłużenie do sześciu lat obowiązywania koncesji na wydobywanie węgla brunatnego bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, państwo to naruszyło dyrektywę w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko („dyrektywa OOS”)³.

¹ Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (Dz.U. nr 199, poz. 1227).

² Zgodnie z art. 259 TFUE każde państwo członkowskie może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeśli uzna, że inne państwo członkowskie uchybiło jednemu ze zobowiązań, które na nim ciąży na mocy traktatów. Zanim państwo członkowskie wnieśli przeciwko innemu państwu członkowskiemu skargę opartą na zarzucanym naruszeniu zobowiązania, które na nim ciąży na podstawie traktatów, powinno wnieść sprawę do Komisji. Komisja wydaje uzasadnioną opinię, po umożliwieniu zainteresowanym państwom przedstawienia, zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności, uwag pisemnych i ustnych.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. 2012, L 26, s. 1), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. (Dz.U. 2014, L 124, s. 1).

Uznawszy, że Polska dopuściła się naruszenia prawa Unii⁴, Czechy wniosły w dniu 26 lutego 2021 r. skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego⁵.

W oczekiwaniu na wydanie przez Trybunał wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-121/21 („ostateczny wyrok”) Czechy zwróciły się do Trybunału w ramach postępowania w przedmiocie środków tymczasowych o nakazanie Polsce niezwłocznego zaprzestania wydobywania węgla brunatnego w kopalni Turów.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału środki tymczasowe mogą zostać zarządzone przez sąd orzekający w ich przedmiocie jedynie wtedy, gdy zostanie wykazane, że 1) ich zastosowanie jest *prima facie* prawnie i faktycznie uzasadnione (*fumus boni iuris*) oraz 2) mają one pilny charakter w tym znaczeniu, iż ich zarządzenie i wykonanie przed wydaniem rozstrzygnięcia co do istoty sprawy jest konieczne w celu uniknięcia poważnej i nieodwracalnej szkody dla interesów skarżącego. Sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych dokonuje także w razie potrzeby wyważenia wchodzących w grę interesów.

W wydanym dzisiaj postanowieniu **wiceprezes Trybunału Rosario Silva de Lapuerta uwzględniła wniosek Czech do czasu ogłoszenia ostatecznego wyroku.**

Po pierwsze, odnośnie do przesłanki dotyczącej istnienia *fumus boni iuris* wiceprezes podkreśliła, że na pierwszy rzut oka nie można wykluczyć, iż polskie przepisy naruszają wymogi wynikające z dyrektywy OOS, zgodnie z którą co do zasady rozbudowa przedsięwzięcia dotyczącego kopalni odkrywkowej powinna być przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko lub przynajmniej należy uprzednio sprawdzić, czy przeprowadzenie takiej oceny jest konieczne. Tak więc argumenty podniesione przez Czechy wydają się *prima facie* niepozbawione poważnej podstawy. Przesłanka dotycząca *fumus boni iuris* jest więc spełniona.

Po drugie, odnośnie do przesłanki dotyczącej pilnego charakteru wiceprezes zauważyła, iż wydaje się wystarczająco prawdopodobne, że dalsze wydobycie węgla brunatnego w kopalni Turów do czasu ogłoszenia ostatecznego wyroku może mieć negatywny wpływ na poziom lustra wód podziemnych na terytorium czeskim. Działalność ta prowadzi do ciągłego odpływu znacznych ilości wody z terytorium Czech na terytorium Polski, co niewątpliwie obniża poziom wód podziemnych na terytorium czeskim, co może z kolei zagrozić zaopatrzeniu w wodę pitną społeczności zależnych od dotkniętych tym zjawiskiem części wód. Wiceprezes uznała, że takie szkody mają poważny charakter. Prawdopodobieństwo nadmiernego odpływu wód podziemnych z terytorium czeskiego potwierdza ponadto okoliczność, że Polska przyjęła zaplanowany na wielką skalę środek zaradczy polegający na budowie ekranu przeciwnieinfiltracyjnego, mającego w szczególności zapobiec negatywnym skutkom środowiskowym tej działalności wydobywczej. Jednakże budowa takiego ekranu zostanie ukończona dopiero w 2023 r. Ponadto wiceprezes przypomniała, że szkoda dla środowiska naturalnego i zdrowia ludzkiego ma co do zasady nieodwracalny charakter, ponieważ najczęściej naruszeń takich interesów nie można, ze względu na ich charakter, usunąć ze skutkiem wstecznym. Wydaje się, że ma to miejsce w omawianej sprawie, ponieważ w przypadku, gdy do nich dojdzie, obniżenia się poziomu wód podziemnych oraz szeregu konsekwencji braku zaopatrzenia w wodę pitną dotkniętej tym zjawiskiem ludności nie będzie można później naprawić, również w przypadku uwzględnienia wniesionej przez Czechy skargi. Należy wreszcie uwzględnić zasadę ostrożności, będącą jedną z podstaw polityki Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska stawiającej sobie za cel wysoki poziom ochrony. W tych okolicznościach wiceprezes stwierdziła, że przesłankę dotyczącą pilnego charakteru należy uznać za spełnioną.

⁴ Naruszenie to ma dotyczyć ww. dyrektywy OOS, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. 2000, L 327, s. 1), dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313 (Dz.U. L 41, s. 26), a także zasady lojalnej współpracy, o której mowa w art. 4 ust. 3 TUE.

⁵ Sprawa [C-121/21](#). Bardzo rzadko zdarza się, że jedno z państw członkowskich wnosi skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom przeciwko innemu państwu członkowskiemu. To dziewiąty taki przypadek w historii Trybunału (odnośnie do sześciu pierwszych z nich zob. komunikat prasowy nr [131/12](#); do siódmego – komunikat prasowy nr [75/19](#), zaś do ósmego – komunikat prasowy nr [9/20](#)).

Po trzecie, wiceprezes zbadała, czy wyważenie interesów przemawia za zarządzeniem wnioskowanych środków tymczasowych. W odniesieniu w szczególności do twierdzenia Polski, zgodnie z którym zarządzenie tych środków pociągnęłoby za sobą, ze względu na układ technologiczny elektrowni Turów, nieodwracalne zatrzymanie tej elektrowni, wiceprezes stwierdziła, że to państwo członkowskie nie poparło tego twierdzenia dowodami i że, nawet jeśli nagła niedostępność danej elektrowni może powodować negatywne skutki, operatorzy systemu elektroenergetycznego są w stanie tak zrównoważyć sieć elektroenergetyczną, aby zrekompensować taką niedostępność. Tak więc Polska nie wykazała w wystarczający sposób, że zaprzestanie wydobycia węgla brunatnego w kopalni Turów wiązałoby się z rzeczywistym zagrożeniem jej bezpieczeństwa energetycznego, zaopatrzenia polskich odbiorców w energię czy też dla transgranicznych przesyłów energii. Ponadto podnoszona przez Polskę szkoda wynikająca z niemożności realizacji ważnych projektów i inwestycji w dziedzinie energetycznej nie może w każdym razie przeważać nad względami związanymi ze środowiskiem naturalnym i zdrowiem ludzkim. Wreszcie, wskazywana przez Polskę szkoda społeczno-gospodarcza związana z likwidacją miejsc pracy pracowników kopalni i elektrowni Turów oraz osób zatrudnionych przez przedsiębiorstwa będące podwykonawcami stanowi w istocie szkodę o charakterze finansowym, która nie może, jeśli nie zajdą wyjątkowe okoliczności, zostać uznana za nieodwracalną, ponieważ odszkodowanie pieniężne może co do zasady przywrócić poszkodowanemu sytuację sprzed wystąpienia tej szkody.

UWAGA: Trybunał wyda wyrok co do istoty sprawy w terminie późniejszym. Postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych nie przesądza kwestii powództwa głównego.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) postanowienia jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793